

DEMOKRACIJA

Leto IX. - Štev. 17

Trst - Gbričica 29. aprila 1955

Dve osvoboditvi

Te dni slavimo po vsej Evropi spomin na konec druge svetovne vojne. Posebno slovesno ga pravljajo vse dežele, ki so imele priliko okusiti strahote njene vatre. Mineva namreč deset let, od kar so prenehale tuliti sirene, znanih letalskih napadov, odkar so po ulicah zopet zasvetile luči, od kar so nehal grmeti topovi in reglji streljnice, ki so trgale mesečni moči in sinov. Za dober del dežel sovpadata spomin tudi s spominom na izgon ali predajo zadnjega tujega okupatorja, s spominom na vrčanje dragih, ki se preživeli strahote koncentracijskih taborišč, in končno s spominom na ponovno vzpostavitev domačih, svobodnih in demokratičnih oblasti.

Tako vsaj slavijo to desetletico tam, kjer so bile uresničene in izpolnjene nade, ki so jih v vojnih letih gojili vsi, ki jim sovrstvo ali zanešenjaščištvo ni skalo pogleda. V tem duhu in okoliščinah je obhajala desetletnico splošne vstaje tisti Italija.

Toda nam, ki imamo svojo matično domovino na drugi strani meje, so pri tem slavju italijanskega odporniškega gibanja, ob tem prazniku rojstva nove Italije nehote uhaiale misli na slovenske razmere, na sedanjo slovensko stvarnost. Mislimo, da je to samo ob sebi razumljivo in da nam tega nihče ne more zameriti. Ali naj se nam šteje v zlo, če bi tudi mi, čeprav živimo v Italiji, ne imeli radi nekje domovine, na katere ureditev bi bili pred svetom ponosni?

In tako so mnogi med nami preglevali in primerjali.

V Italiji so se vrstile velike proslave na katerih so sodelovali razne stranke, in marsikje se je celo zgodilo, da so njihov potek motili ostanki fašističnih elementov. Vsekakor obsojanja vreden pojaz, kakršna si v sosednji Jugoslaviji ne moremo niti misliti. Toda prav so pa lahko svobodno pravljali socialisti, komunisti, liberalci, demokrščani in kakor se že vse te stranke in gibanja imenujejo. Ni bilo nobene uniformirnosti, usavje povedal svoje mnenje; eden je lahko rekel, da je z uspehom zdoljen, drugi, da ni. Po svetu se ne klati sto tisoč Italijanov, katerim bi bil iz političnih razlogov povrten nemogoč, ker bi že vnaprej lahko bili gotovi, da bodo v domovini postali le državljanji drugačega reda. Verjetno pomen te širokogradnosteni daleč odtehtti tistih par fašističnih razgrajacev.

Ni se minil dober mesec od tega, ko se je prav naš list moral dotakniti zelo bolečega vprašanja jugoslovanskih beguncov, ki se vedno prihajajo čez mejo in se bolj bolečega dejstva, da italijanske oblasti te begunce vracajo. Kdaj veže ljudje od doma v tvegajo pri prehodu kroglo v glavo? Skrat, ko jim doma ni dobro, ko spoznamo, da doma ni upanja, da bi na eden ali drug način lahko podvezli primerne ukrepe za izboljšanje položaja.

Ali je torej ta svoboda, v katero se ni hotelo vrniti toliko medvojnih vojnih ujetnikov, internirancev, iz katere se skuša še skoro stehneri dan izmuzniti po nekem ducatovcu ljudi na Zahod, res tista svoboda, o kateri so sanjali jugoslovanski narodi, ko so jim krojili usodo sovražnik? Ti številni begunci so venda več kot na vaden plebiscit za ali proti obstoječemu stanju. Pri njih ne gre za navadno glasovnico, temveč za tveganje življenja in obstoja. Nihče ni more odrekati njihove dozne moći.

Vse prej kot redki so tudi obiski, katere opravijo v našem mestu rušni znaci z druge strani. In kaj nam ti povedo? So zadovoljni? Ni treba, da odgovorimo, kajti govari smo, da bo vsakdo na to vprašanje dal odgovor, ki bo glasil prav tako kot naš.

Pred seboj imamo dve osvoboditvi. Na tej strani železnega zastora je osvoboditev pomenila konec sovražne okupacije, pomenila je mir in uničenje totalitarizmov; tam, kjer so prevladali komunisti, pa je osvoboditev pomenila samicu končne sovražne okupacije in mir. Totalitarizmi niso propadli, temveč so se samo zamenjali, v kolikor jih prej ni bilo, so bili nanovo postavljeni.

Zato se ne smemo čuditi, da se dogaja v tistih deželah vse tisto, kar je bilo tako značilno za nacistično in fašistično diktaturo. V njih vidimo popolno uniformiranost javnega življenja, enotarski politični sistem s svojimi 99 odstotnimi volilnimi rezultati, z nezmotljivimi voditelji in temu primernimi soglasnimi skupščinskimi

prisključila tudi še zapeljevanja.

Dosledno temu kremeljskemu zadržanju mora tudi Zahod svojo politiko nasproti Moskvi ohraniti neokrnjeno in se ne sme spuščati v zapeljevanja z avstrijskim primetom. V Franciji in tudi v Angliji najnovješča sovjetska propaganda dosegljiva nekaj uspehov. Vprašanje je, ali pa so taklji, čeprav le na videzni uspehi mogoči tudi v Nemčiji. Tu namreč leži glavni adut sovjetske propagande. Vodstvo socialistične stranke je verjetno našlo v zadružanju Moskve nasproti Avstriji nekaj opravičil za svojo zunanjopolitično opozicijo. Nemški socialisti se bodo verjetno potrudili, da igrajo v roke Kremlju. Vprašanje pa je, ali bo Adenauer ostal dovolj močan, da Zahodna Nemčija ne nasede sovjetskim likom.

Nepravljacija Avstrije pomeni v resnici zgolj razrahlanje velike fronte hladne vojne na nekem majhnem in nepomembnem odseku. Ta nepravljacija pa ne spreminja bistvenega ravnotežja na sprotnih sil. Hladne vojne ne vodi: Moskva zaradi Avstrije, pač pa zaradi Nemčije. Ta hladna vojna bi se z nepravljajočo Nemčijo odločno obrnila v korist vzhodnega bloka in v istočno škodo zahodnih dežel.

Nepravljacija Avstrije pomeni v resnici zgolj razrahlanje velike fronte hladne vojne na nekem majhnem in nepomembnem odseku. Ta nepravljacija pa ne spreminja bistvenega ravnotežja na sprotnih sil. Hladne vojne ne vodi: Moskva zaradi Avstrije, pač pa zaradi Nemčije. Ta hladna vojna bi se z nepravljajočo Nemčijo odločno obrnila v korist vzhodnega bloka in v istočno škodo zahodnih dežel.

Rantonalne volitve v Franciji

Socialisti so močno napredovali — Golisti zdrobiljeni

Predzadnjo nedeljo so bile v Franciji kantonalne volitve. Ob tej prilikli so v polovici francoskih kantonov (to so stare upravne enote) volili tako imenované generalne svetnike, ki zastopajo kantone v Generalnih svetih, t.j. nekakšnih pokrajinskih (departmentskih) skupščinah. Poleg tega vodijo generalni svetniki skupno z zastopniki občinskih svetov in poslenci volilno telo, ki voli člane francoskega gornjega doma. Gornji dom (ki odgovarja italijanskemu senatu) imenujejo v Franciji svet republike, in volitve vanj bodo letos 19. junija. Tako so doble letnine kantonalne volitve tudi nekakšni politični značaj, čeprav gre pri njih sicer za upravnega vprašanja in se volivci zanje bogovkajo ne zanimajo. To kaže tudi razmeroma nizka volilna udeležba, ki ni presegla 40 odstotkov.

Kantonalne volitve se vrše v dveh rokih. Izvoljeni so namreč samo kandidati, ki dosežejo absolutno večino glasov in vsako volilno okrožje izvoli samo enega kandidata. V vseh okrožjih, v katerih predzadnjo nedeljo noben kandidat ni dosegel predpisane večine glasov, so torej preteklo nedeljo glasovanje ponovili. Tokrat so volivci izbirali med kandidatoma, ki sta predzadnjo nedeljo dobila največ glasov. Takšnih volilnih okrožij, v katerih so izvolili svojega generalnega svetnika še preteklo nedeljo, je bilo 494 ali približno ena tretjina od skupnega števila tistih, v katerih so se letos vršile kantonalne volitve.

Tako imamo sedaj pred seboj končne rezultate, ki vključujejo vsmenjenemu upravnemu značaju teh volitev. Vendare predstavljajo po štirih letih prvi, čeprav ne popolnoma merodajen volilni preizkus francoskega javnega mnenja. In kaj vidimo? Močno so napredovali socialisti in njimi sorodne skupine, ki so imele v kantonih, v katerih so se zda vršile volitve, prej 719 svojih generalnih svetnikov, zdaj pa so jih doble 758, druga najmočnejša skupina so razni desničarsko usmerjeni neodvisni, katerih je bilo v teh kantonih leta 1949 izvoljenih 497, zdaj pa jih je 519, s precejšnjo razliko sledijo de-

mokrščani, ki so pa vključno temu napredovali. Prej so imeli 93, zdaj 115, pa 106 mandatov. Naravnost prepolovljeni pa so izšli iz volitev golisti, ki so v teh kantonih dosegli leta 1949 151 mandatov, zdaj pa so jih ohranili samo 72. Z njihovim porazom so se okoristili celo komunisti, ki so povečali število svojih mandatov od 37 na 43, čeprav so predzadnjo nedeljo, ko so se vrstile volitve v vseh v poštev prihajajočih volilnih okrožjih, doobili samo 21 odstotkov glasov, medtem ko so jih leta 1949 doobili 23,5 odstotka. Značilno je, da so komunisti nazadovali na industrijskem severu, kjer so jim glasove pobrali socialisti, napredovali so pa v gospodarsko zaostalih agrarnih predelih.

Merzagora kandidat RD za predsednika Republike

V trenutku ko gre naš list v tisk obzornici italijanskega parlamenta zbrani na skupni seji, na kateri volitev novega predsednika Republike. Krščansko-demokratski skupini senata in zbornice sta v sredo zvečer izbrali za svojega kandidata sedanjega predsednika senata, Merzagoru. Socialisti in komunisti pa so se odločili za Feruccija Parrija.

MADŽARSKA sovjetsko vežbalische

Oblastniška tekma za vrhunske stolice in napolnjena korita se je v Moskve zaenkrat premaknila v Budimpešto. Dne 9. marca letos, je enajst dni potem, ko so v Kremiju končala dvaja komolčenja z osebno zmago Bulganina in so Malenkova zavrgli med staro šaro, je madžarski KP z vso naglico pohitela, da se prilizne novemu gospodarju svetovnega komunizma. Nagnica prilagoditve je prva zapoved vseh lajkav.

Matija Rakosi, ki se je moral 1. 1950 zaradi popolnega poloma madžarskega kmetijstva, saj je v tem času nekdaj žitnici Srednje Evrope pretila lajota, umakniti tega poniranja ni pozabil. Rakosi se je že od nekaj rad postavil kot ne-

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-38
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta st. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Izhaja vsak petek

Nevtralizacija Avstrije

Afrikanci in Azijati na konferenci v Bandungu

V poslopu »Concordia Cluba« v Bandungu na Javi je od 18. do 25. aprila zasedala prva konferenca azijskih in afriških držav z izključitvijo obeljega človeka. Ministrski predsedniki, zunanjii ministri in drugi člani vlad so bili voditelji delegacij iz 23 azijskih in 6 afriških držav. Povabila je odstopalo 5 tako imenovanih »Colombos« držav: Indija, Pakistan, Ceylon, Burma in Indonezija. Na ta način je konferenca zbrala zastopnike ene milijarde štiri sto milijonov ljudi, to je več kot polovica celotnega svetovnega prebivalstva. Od 30 povabljenih dežel se vabilo ni odzvalo: »Osrednje afriške delegacije, v kateri so vključene Severna, niti Južna Afrika, niti Južna Rodezija, kakor tudi Nizozemska. Južnoafriške unije niso povabili zaradi njenе politike rasne diskriminacije. Izrael ni bil povabljen zaradi ugovora arabskih dežel. Izmed azijskih držav niso povabili zaradi njenе politike rasne diskriminacije. Izrael ni bil povabljen zaradi ugovora arabskih dežel. Izmed azijskih socialističnih sovjetskih republik, kakor tudi ne avtonomnih azijskih sovjetskih republik. S tem so Sovjeti namreč ožigali kot kolonialno silo. Jasno je, da bo ta okoliščina izvajala določen posledice na ostala azijska narode, ki so pod oblastjo Sovjetov.«

Vodstvo 29 azijskih in afriških držav je v rokah treh velikih: ministarskega predsednika Nehruja, ministarskega predsednika predsednika Cu En-laja in burmškega ministarskega predsednika U-nuja. Zastopane države so se sporazumele na naslednji načelih: 1) Medsebojno sponstovanje ozemeljskih nedotakljivosti v vrhovnosti; 2) Jamstvo neapadnosti; 3) Nevmešavanje v notranje zadeve partnerjev; 4) E-nakopravnost in 5) Mirno sožitje. Veliki trije so uveljavili tudi načela dvostranskih pogodb, ne da bi pri tem ustvarjali v svetu kak tretji blok. Nadalje so se sporazumieli glede preprečitve atomskega in vodikovih bomb, glede naporov za doseganje razorozitve. Sprejeli so resolucije proti kolonializmu v Meksiku, Tunisu, Indokini in proti rasni diskriminaciji v Južnoafriški uniji. Poleg tega so obrazovali važna gospodarska vprašanja, ki zadevajo vse te države. Posebnih in pomembnih uspehov konference v Bandungu ni rodila. Vsekakor pa je to začetek dolgega razvoja, ki lahko sliko današnjega sveta popolnoma spremeni.

Romisija za obmejni promet nadaljuje s svojim delom

Preteklo soboto je bil v Vidmu prvi povelkonočni sestanek mesence jugoslovansko-italijanske komisije, ki sestavlja pravilnik o obmejnem prometu med obema državama. Kakor znano je komisija 7. aprila zaradi velikonočnih praznikov prekinila svoje delo. Zdaj ga nadaljuje. Obmejni Slovenec želi, da bi se jugoslovanski delegati v Južnoafriški uniji in italijanski delegati čimprej sponzurili in da bi bil že tolkokrat napovedani obmejni promet tudi zares odprt. Zavlačevanje postaja namreč že kar sumljivo in bati se je, da bo tak tolkokratega pogajanja prej pišček kot dober. Kjer manjka obojestranske dobre volje in zaupanja, je pač težko.

Stroški korejske vojne

Da bi utemeljil svojo zahtevo po znesku 1,4 milijard dolarjev za vojaško pomoč tujini v novem gospodarskem letu, je podjetnik ameriškega vojnega in ministerstva, Struve Hensel, izjavil, da je korejska vojna stala Združene države 18 milijard dolarjev. Pri tem niso upoštevane plače vojakov in častnikov. Hensel je nadalje povedal, da so Združene države izdale v zadnjih 5 letih in pol 172 milijard dolarjev za lastne oborožene sile in samo 11 milijard dolarjev za oborožitev svojih zaveznikov.

Evropske države Atlantske skupnosti so v istem času porabile 35 milijard dolarjev za obrambo.

RAI prevzel Tržaški radio

Upravni odbor Italijanske radiotelevizije je odobril besedilo dodatne listine, s katero se raztegne nje na koncesijo za radijske in televizijske oddaje na Tržaško ozemlje. Novi sporazum določa, da bo Italijanska radiotelevizija s 1. julijem: 1) prevzela vse sedanje tržaške radijske ustanove; 2) tudi v bodočem bo uporabljala umetniške skupine in sodelavce, ki so doslej stalno sodelovali pri Tržaški radijski ustanovi; 3) dnevne oddaje delžnih poročil in krajevnih sporedov v italijskem jeziku bodo znašale skupno tri ure; 4) poročila v sporedi v slovenskem jeziku na posebni postaji »Trst« bodo obhranjeni v sedanjem obsegu.

S tem bo tržaški radio dobil najširši avtonomijo med vsemi radijskimi postajami v Italiji.

VESTI z GORIŠKEGA

Prvi maj - praznik dela

Zopet slavimo prvi maj, praznik dela. Kakor smo pretekli ponedeljek radostno praznivali politično vstajenje, osvoboditev po dolgih letih sužnosti, trpljenja in tezke borbe, tako praznjujemo v nedeljo veselega srca pri maj, ki ima v zdovini delavškega gibanja svojstven pomen znage delavcev proti vsem silam, ki jim niso priznavale niti pravčnega plačila, niti pravice do svobodnega združevanja.

Danes so več ali manj po vsem svetu pravice priznane, ponekod dejansko s svobodnimi sindikati, ponekod pa samo na papirju.

V zapadnem svetu, kjer vladu kapitalistični in politični večstrankarski sistem, so svobodni sindikati, razen malih izjem, kot na primer v fašistični Spaniji, priznani in spoštovani. Delavci vseh vrst so večinoma že vsi organizirani in si preko svojih organizacij zagotavljajo vsaj znosne, če ne zadostne meze.

V komunističnem svetu, kjer veda državni kapitalistični in enostrankarski komunistični sistem, so svobodni sindikati prepovedani. Delavci vseh vrst pa so tu prisiljeni biti včlanjeni v enem edinem sindikatu, ki je podprtven komunistični partiji, ki ima vso oblast v državi in absoluten monopol nadziranja nad vsem človeškim življem!

Položaj delavcev v komunističnih državah je pač tak, kakršen je cedino mogoč, kjer vladajo vrhovi glavarji ene same stranke, ki hočejo izmoliti iz delavstva za skromno plačo vse njegove sile. Kajti v diktatorskih državah delavstvo nimata svobode, ne more prosti postavljati svojih zahtev in je brez zaščite nasproti vsemogočnemu upravu partijske in države.

Na vsak način je v zahodnem tako imenovanem kapitalističnem in demokratičnem svetu položaj delavcev vseh vrst danes boljši od onega v komunističnih državah, kjer bi lahko bil znosnejši, kljub revolucionarni fazi teh držav.

Delo pomeni živo dejavnost človeka, ki s svojim trudom in s svojimi žulji v znuju svojega obraza služi kruhu sebi, svoji družini in družbi ter pomaga do napredka.

Socialne razmere delavcev vseh vrst so na tem, da se polegoma zboljujejo. Zeleti je, da bi bile dobre tudi v komunističnih državah, kjer trdijo, da vlada ljudstvo, pa je vse v rokah le partijskih voditeljev!

Klub še velikim nedostatkom in pomanjkljivostim si je delavstvo v svetu prizorilo znatne pravice in ugodnosti, kjer jih še proti koncu preteklega stoletja ni poznalo.

Za te pridobitve je bilo potrebno trpljenje in mučenje!

Pomnimo, da so delavci morali nekako opravljati svoj posel po šestnajst ur na dan za nizko plačo, ki jim ni zadostovala niti za obnovitev na delu zgubljene telesne moči.

Pisatelj Hartmann je ovekovečil mučeniški položaj delavstva v dobi še neurenjene razmerja na trgu dela, ko je vladale trda, brezobzirna in tudi nečloveška samozvezrsna gospodarjev!

Pomnimo, da je delavstvo od pamтивeka hodilo krvavo pot in je torej krvavi davek plačalno in še ga plačuje za svoje pravice!

Od časa Faraonov, ko so množice sužnjev postavljale mogočne piramide, skozi suženjstvo pod Rimljani, kjer je pisatelj Plaut modroval, vkljenjen ob milinski kamen, in kjer so se v neznenem trpljenju obupani zaslužnjeni vojni ujetniki pod vodstvom Balkanca Spartaka upri, do nečloveškega ravnanja s črnici v plantažah raznih ameriških držav in pa do sibirskih koncentracijskih taborišč pod komunistično vladavino, je ena sama dolga krizeva pot delavcev v borbi za obstanek in za svoje pravice!

Pomnimo tudi, da so celo noseče žene in materje številnih otrok ter otroci sami plačevali ta krvavi davek. Saj ni bilo zakona, ki bi urejaval starostno mero in urnik za positivite! Zato je bilo brezvestnih gospodarjev, ki so jemali na delo vsakogar, da so le malo plačevali!

Na delu pa je vladal bič nad odrazili, nad ženami in tudi nad otroki.

In kakor so Faraoni in rimski vladarji izvajali nad sužnji, ki so bili delavci, pravico življenga smrti (iustitia et nemis) in jih na trgu kupovali in prodajali, tako plačujejo delavci v nekem oziru še danes krvavi davek v borbi za svoje pravice...

Ce pomislimo na vse grozote, ki jih je delavstvo moralno v zdovodni pretrpeli, in jih združimo z grozotami političnega trpljenja, najdemo v nedavni preteklosti prispolo do takih grozot samo v grozotan komunističnih revolucij, od ruske zunanje trgovine. Ze Tito sem je

pa do kitajske revolucije, samo s to razliko, da so tu bili žrtev vsi sloji, brez razlike, ki so bili proletari, komunisti, pa bili oni delavci ali gospodarji.

Rekel sem, da so bile mezde delavcev nekoc tako nizke, da niso zadostovalo niti za obnovitev na delu porabljenem in izgubljene moči delavca!

Prvi je angleški anarhist OWEN, ki je sam bil industrialec, jel ravn-

PREDSEDSTVA KMETSKO - DELAVSKIH ZVEZ IZ DOBERDOBA, SOVODENJ IN STEVERJANA V OSCIJO VSEM DELAVCEM IN DELAVKAM, KMETSKIM, TOVARNIKIM IN DRUGIM, VESEL P R V I M A J , PRAZNIK DELA!

nati z delavci bolj človeško, jih organizirati ter postavil je zamisel strokovnega združenja delavcev.

Nemški ekonomist in sociolog Lasalle pa je zagovarjal in uveljavljal tako imenovan zakon želene mezde ali minimalne delavčeve plače. Plača delavca mora biti taka, da zamore obnoviti vsaj telesne moči, ki jih je on na delu porabil. Pod to stopnjo želene mezde je življence delavca nemogoče, ravnanje z njim pa krivno, nesocialno in tudi zločinsko!

Danes pa so razmere dela in pogoj življenga povsem drugačni. Delo je težje in potrebe življenga večje. Zato je povsem razumljivo, da se je minimalna meza znatno zvišala.

Trg dela stremi danes za doseg vsestransko pravčne plače, ne samo z ozirom zmogljivosti delavcev in na njegove življenske potrebe, ampak tudi z ozirom na njegov družinski položaj, na njegovo umsko zmožnost in njegovo pridnost. To potrebo so spoznali tudi najskrajnejši komunistični ideologji teoretični in politični voditelji.

Z ozirom na socialno pravčnost glede zaščite vseh delavcev in delavk pa moram poudariti tudi potrebo, da se zaščitijo glavne in nadomestljive naše delavke, kot so materje!

Zaščitene in zavarovane so hišne pomočnice, niso pa se zaščitene in zavarovane tudi hišne gospodinje, ki so povečini matere in družinske gospodinje in voditeljice.

Ne glede na družinsko pravo, se mora vprašanje socialne zaščite matere urediti na svojstven, pame-

ten in pravilen način, kajti mati je pač, zraven očeta, prva oseba na svetu, ki ji priti ne samo častno mestno dolžnosti, ki jo sicer z vso ljubeznijo svojega srca opravlja, ampak tudi častno mesto njenih gospodarskih in socialnih pravic, da svoje vzvišene materine dolžnosti laže opravlja in dovrši!

Praznik dela je namreč v prvi vrsti tudi družinski praznik in sele za družinskim preide na praznik reznih delavskih združenj in državnega obsega.

In da bomo praznik dela počastili vedno bolj veseli in zadovoljnji, prizadevamo si, da zavladame na svetu zakon pravčne delitve dela, pravčne popolne zaposlitve in pravčnega plačila.

Vsi smo dolžni delati in si z delom kruh služiti!

Po svoji naravi pa imajo vsi ljudje na svetu enake pravice do kruha za življenie!

Delavci in delavke vseh vrst pa morajo biti prosti v izbiri dela, da bodo lahko svobodni pred pomanjkanjem in v zadoščevanju svojih duševnih potreb, kakor je neodvisni delavec - kmet sam kralj na svojem koščku zemlje!

Dr. AVGUST SFILIGO

Praznik desetletnice osvoboditve po zlomu nacifašizma je na Goriskem potekel mirno in spôstljivo. V nedeljo so v Steverjanu položili venec na spomenik padlim in župan g. Podversič je spregovoril nekaj priložnostnih besed v spomin padlim občanom.

V Sovodnjah so padle občane počastili pa v ponedeljek popoldne, ko se je vse občinski svet z županjem g. Češutom na čelu in v spremlju spomenik padlim in županom g. Podversičem postajo v »Trg mučenikov za svobodo« (Piazza martiri della libertà). Občinski odbor pa, v katerem sedijo tudi bivši fašisti in ki se niti zmenil ni za proslavo praznika osvoboditve, je besedilo spreminil v sledenje: »Trg mučenikov za svobodo Italije.«

S tem je občinski odbor, povečini demokristjanski, pokazal, kako krščansko se spominja vseh žrtv vojne in vseh goriskih mučenikov za svobodo!

Zato pa je tem bolj vplival na občinstvo in na tujce lepak, ki ga

zaganjali, iztrgali cvetje iz spomenika. Gorje nam Slovencem, če bi se bilo k tega zgodilo na kakem italijanskem spomeniku! Tačko bi bila vsa policija na nogah!

V gorici sami so razna združenja in stranke izstavile pozdravne in spominske lepake žrtvam nacifašizma. Na pobudo Saragatovih socialistov so se štiri vladne stranke sporazumele za proslavo desete obletnice osvoboditve. Določile so bile, da preimenujejo trg pred županjem postajo v »Trg mučenikov za svobodo« (Piazza martiri della libertà). Občinski odbor pa, v katerem sedijo tudi bivši fašisti in ki se niti zmenil ni za proslavo praznika osvoboditve, je besedilo spreminil v sledenje: »Trg mučenikov za svobodo Italije.«

S tem je občinski odbor, povečini demokristjanski, pokazal, kako krščansko se spominja vseh žrtv vojne in vseh goriskih mučenikov za svobodo!

Zato pa je tem bolj vplival na občinstvo in na tujce lepak, ki ga

cev predlagali, da bi spremenili dosedanje vzojgo obrtniških vajencov.

GALEB» V BEOGRADU

V čast Titovemu potovanju po južni Aziji in v priznanje njegovim uspehom, so pripredili beogradski študentje posebne vrste manifestacijo po beograjskih ulicah, o katerih smo pa še sedaj izvedeli. Na čelu povorko so nosili ogromno sliko morskega galeba, kako hlašno grabi po robah, ki so nosile razne napis, kot n. pr. »djdiške štipendije«, »djidiške menza«, »delavške plăce« in podobno. Studenti so s tem protestirali proti znižanju štipendij, povisjanju cen za hrano in menjah in znižanju delavških plač. Bilo je mnogo glasnega krohotanja.

Trajalo je nekaj časa, da se je policija znašla, demonstrante razgna in kakih 200 zaprla. Stevilno občinstvo je demonstracijo gledalo in prav dobro razumelo, proti čemu demonstrirajo. Ta demonstracija se je vrnila v čas, ko je »Galeb« vozil Tita in 70 članov njegovega spremljiva proti južni Aziji, kar je bilo zastonj. Tako so misili študentje in temu je ljudstvo pritrjevalo.

ZDRAVSTVENI TECAJI

Rdeči križ že več let organizira dvoletne združstvene tečaje za kmečko dekleto. Letos je v Sloveniji 528 takih tečajev, katerih se udeležuje 12.583 kmečkih dekle. Poleg zdravnikov predavači tudi babice in učitelji. Za vzdruževanje tečajev skrbijo okraji iz svojih sredstev.

GOSPODARSKO RAZSTAVISCE

V Ljubljani gradijo veliko gospodarsko razstavisce, na katerem bo letos sedem strokovnih razstav. Prva bo mednarodna razstava predelave in uporabe lesa, ki bo v začetku junija. V juliju bo jugoslovanska turistična razstava, v avgustu mednarodna razstava embalaže, v septembru razstava vina in novembra mednarodna razstava rabi in telekomunikacij.

ZGRESENA VZGOJA OBRTNIŠKIH VAJENCEV

Vprašanje obrtniških vajencev postaja vedno bolj zapleteno. Za nekatere obrti sploh ni naraščaj, ker mladina ne vidi v nekaterih polklicih primerjiva zaslužka v sedanjem socialističnem ustroju. Za druge obrti izdelava izprite pa le majhen odstotek vajencev, tako da bodo kmalu tudi te brez naraščaja na počitnice v omenjene domove.

NEPOTREBNA POTOVANJA

Na prvi letni skupščini Zvezne zunanjetrgovske zbornice je član izvirnega sveta Jugoslavije, Osman Karabegović, podal temeljito analizo pomanjkljivosti jugoslovanske komunistične revolucij, od ruske zunanje trgovine. Ze Tito sem je

Evropska konvencija o socialnem zavarovanju

Sredi aprila so se zbrali v Znevni strokovnjaki sedmih zahodnevropskih držav, da bi nadaljevali delo na osnutku meddržavnega dogovora, ki naj bi urejal pravice, izhajajoče iz socialnega zavarovanja delavcev, ki so zaposleni v tujini. Konvencija bo urejala delavčeve pravice iz socialnega zavarovanja, tako da bodo družinski poglavarji in njegova družina uživali vse koristi, ne glede na to, ali se bodo sellili iz ene dežele v drugo, in ali pa bodo celo začasno živelj v raznih državah.

Novi blok na Goriskem

Na Goriskem bodo 5. maja odprt nov obmejni blok za prehod kmeterom. Novi blok bo pod Sabotinom in bo omogočil kmeterovalcem iz St. Mavra prihraniti nad 20 km poti.

Mešana jugoslovansko - italijanska komisija se je 27. t. m. sestala pod Sabotinom in je tam določila, kje bo stal novi obmejni blok.

Zaprti bloki

Goriska obmejna policija sporoča, da bodo dvolastni bloki v naši pokrajini zaprti v dneh 1., 2. in 3. maja; redni promet bo obnovljen 4. maja.

Razstava večerne šole

Dekliška večerna šola v Sovodnjah je zaključila svoje delo in izstavila izdelke, ki so res vredni poohvale!

Videli smo prav lepe prte s priziti za čaj, narodne ženske bluze, prekrasna ženska krila in več kosov ženskih predmetov. Mlada dekleto so se potrudila, da bi pokazala svoj talent: Tomiševe, Ozbotove, Češčutova, Cotičeva, Hmeljakova in druge. Vse so se izkazale!

Znale pa so napraviti razstavo, še bolj vabljivo s prijetnim presečenjem, kajti po mizah so med svojimi izdelki postavile tudi okusno pecivo.

Gospodinjski večerni tečaj je vodila gospa Naša Roje Hmeljak in nje je bila vse začetna v zahvali za dober uspeh. Gospa učiteljica je s svojo požrtvovalnostjo pokazala možnost otvoritve stalnega letnega tečaja za gospodinjstvo, ki ga zamejški Slovenci močno potrebujejo! Zato je treba pričeti akcijo in podveti vse potrebne korake, da do takega tečaja pridevimo v najkrajšem času!

Razpisani sta dve nagradi po 50 tisoč lir vsaka; štiri po 30 tisoč lir in deset po 20 tisoč lir. Natančajšči imena v prvih vrstah podpreti zgraditev takih gnojisič, ki bi dajale dober hlevski gnoj in bi služila higieni kmetskih stanovanj. Na ta na

SOVJETSKA SAMOKRITIKA

Pod gornjim naslovom primaša ugledni švicarski dnevnik »Die Tute« uvodnik o komunistični samokritiki, ki je zelo poučen in ga zato prinašamo v izvečku tudi našim čitateljem za boljše razumevanje potegavščin komunistične prakse.

Tolstoja Vojna in mir obsega 88 tiskarskih pol., Gogoljeva knjiga Mrtve duše 31 in Tih Don Solohova 119 tiskarskih pol. Vsaka tiskarska pola vsebuje povprečno 40 tisoč znakov odnosno 700 besed. Tih Don ima potemtakem 1.393.000 besed. Kar spoštljivo število! Venčar število besed, ki jih je zelenjska uprava Krasnojarsk v enem četrtletju brzovalila, ne zaostaja za Tihim Donom. Saj so v treh mesecih pri tej upravi odpisali 26.645 brzjavk, skupno 1.300.000 besed! *

Stroj za izkopavanje krompirja, KOK-2, je proizvod dolgoletnega preučevanja. Ogoni zneski de narja, dragocene delovne ure, sposobnosti na ducate tehnikov in storilnosti na sto in sto delavcev, vse to je služilo za proizvodnjo KOK-2.

Danes je stroj za izkopavanje krompirja pripravljen — in gotov, da ga zavrijejo v staro zeleno. KOK-2 ni uporaben za izkop krompirja, kmetje gomolje izkopavajo z večjim uspehom — z motiko.

Ministrstvo za javno zdravje je bilo širokogrudno. V Kolhun Don je poslalo rentgenski aparat. Naprave, ki bi se je razveseli vsač zdravnik in inženir; aparat z raznimi šikanami. Rentgenski aparati je srečno v Kolhun Donu. Na žalost ga ne morejo uporabljati — Kolhun Don se ni elektrificiran!

Tarče zasmehovanju

Ionična pripovedovanja te vrste, največkrat opremljena z mojstrskimi karikaturami, je mogoče najti v vsakem ruskem časniku. Pogostokrat napoljujejo tako satirična prikazovanja 20 do 25 odstotkov razpoložljivega prostora v časniku Tovarne, kolhozi, državne uprave, prodajalne, ravnateljstva, uradnikov in politiki, služijo urednikom za tarče zasmehovanja. Nihče v Sovjetiji ni gotov da ne postane nekega dne predmet škodoželnosti čitalcev. Skoro vsem in vsemu grozi Damoklejev meč javne osramotitve. Edino država, partie in armada uživajo popolno nedotakljivost. Samo ta tri komunistična svetinja ni mogoče niti z najmanjšim namenom kritizirati.

Javna razpravljanja z zmotljivi ljudmi in neprijetnimi razmerami, ki jih imenujejo v Sovjetiji »samokritike«, tvorijo naravnost značilnost praktičnega boljševizma. Povsod in stalno se kritizirati; bodisi v obliki vpisem uredništva ali s pomočjo tako imenovanih »rab selkorsov« (delavskih in kmetijskih člankov) in z vpisovanjem v knjige pritožb, ki jih imajo vsa podjetja.

Skoro 90 odstotkov objavljenih kritik se nanaša na nedostatke v zvezi z opravljenim delom. Vedno znova tvorijo predmet »samokritike« razni »zaostanki načrtnih zahodov«, »pomanjkljivi delovni načini«, »razsipnosti z gradivom in delovno močjo« itd. Le redkokad velja borba moralnim pomanjkljivostim. V Sovjetiji tvori storilnost najvišjo naravnost. Dostojnost, človeško dostojanstvo, poštenost, sploštanje staršev in podobne čednosti prihajajo v poštev še na drugem mestu.

Tudi če zavzemajo objave le malo prostora, je njihova učinkovitost neizmerljiva. Pet do deset vrstic v »Pravdu« ali »Izvestju« zastoste, da za nekaj časa ali tudi za vedno uničijo celo osebnosti,

Vsak se boji vsakogar

Ustanova »samokritike« služi tudi za ustvarjanje vzdružje nezupanja. Vsak se boji vsakogar. Nadrejeni in podrejeni, znanci in tovarši, prodajalci in kupci živijo pod stalnim strahom, da jih bo kdaj nekoga dne »izdal« in jih izpostavil smrtonosnemu tisku. Tako nezupanje pa tvori za razvoj in obstanek diktature najugodnejša tla. Toliko časa, dokler drug drugemu ne zaupa, ne grozi noben a revolucija proti obstoječemu stanju. Poleg tega dopušča »samokritika«, da postrežejo ob vsakem prihodnjem trenutku nezadovoljni javnosti z ogrešnimi kozli. Toliko časa, kolikor nekdo veruje, da je to-

nekoč v začetku nepremišljeno in z zaupanjem v svojo moč, ki jo je nekdaj imel, stopil v zverinjak, ki ga je zgradił za psa iz starih zabojev in žice, mu je Satan skočil za goltanec. Hopkins ne bi bil pridel živ iz klete, če bi njegov krik ne privabil ljudi, ki so ga iztrgali iz objema.

Tega dne je pričela molčeca borba med oblastnostjo pogubljenega človeka in med divjim nagonom živali po svobodi. Po vsej krivici je imel Hopkins boljše izglede, da postane zmagovalec. Kako prideži? z borbo, deprivacij s telesno močjo in ostrimi zobmi, pod pogoji, da mu človek ne privošči nobene hrane samo zato, da bi ga oslabel? Samo pa proti bielu, s katerim gre je Hopkins odzunaj pretepjal, da bi ga ukrotil. Stiri dni je že trajala borba, ko je s svojim čolnom kristal pri Fortu Reliance Dick Harrison. Ze da daleč je čez jezero zaslišal srdit lajež psa, ki je vedno znova zamiral v bolestnem zavijanju. Ni mu bilo treba daleč hoditi, da se je prepričal, kaj se dogaja. Nekaj sekund je Harrison ogledoval človeka, ki je kot nor z bičem obdeloval psa, nato ga je zgrabil za roko: »Clovek, kaj

ste obsedeni? Proč z bičem!« Hopkins je zaprolo sapo. Ves bled ob jezu je obrnil svoj razkriti obraz k Harrisonu in premeril tujačo od pete do temena, ki se je drznil vmesavati se v njegove zadade. »Pojdite k vragu!« je zatulil in grozeče dvignil bič proti Harrisonu, ki pa se ni zgodilo nič posebnega.

Javno denunciranje spretna potegavščina

Komunistična partija pospešuje »samokritiko« v vsakem oziru. Uvodni članek v »Pravdu« z dne 21. marca 1955 je naslovil na vse delavstvo, nameščence, kmete in akademike, zahtevalo, da brezobzirno denuncirajo vse nedostatke. Cilj samokritike je borba proti izrodi kmetije.

Ta utemeljitev vsekakor odgovarja stvarnosti. Birokracija je delna v Sovjetiji hujša ko kdaj kolikor.

Dokazujejo dnevine objave po časopisu. Proti takim napakam tvoji »samokritike« uspešne ukrepe. Vendar to ni edini vzrok na klenjenosti, ki jo uživa »samokritika«.

Zato se poslužujejo »samokritike«, da odvracajo vsaj najteže pogreške.

Polemika ob kitajski obali

Nacionalistične in komunistične postojanke so ob kitajski obali posneli tako blizu, da se propaganda vrši tudi z zvočniki. Tako so —

kakor poroča ugledni ameriški dnevnik New York Times — nedavno komunisti z otoka Tan začeli kričati nacionalistom na otoku Quemoy, da so »vprežni psi ameriški imperialistov. Nacionalisti pa so jim odgovorili: »Mi amamo ameriške svetovalec prav tako kot vam!«

Sam je morje pokrito z dvignjenimi in potapljalci se glavami. Visoko nad morsko površino skacejo živali v svoji razigranosti.

Tri tedne traja neprestan pohod tujenjskih množic. Te tvorijo največjo in najdragocenejšo romarsko čredo sveta, ki krije devetdeset odstotkov svetovnih potreb po pristnih tujenjskih kraljih.

Ko so Združene države leta 1867 kupile Alasko od Rusije za polnih sedem milijonov dolarjev, so dobro v svojo posest tudi Pribilovske otoke v Beringovem prelivu in s tem tudi medvedje tujenje. Na kupno ceno Alaske so že zdavnaj pozabili, saj predstavlja že sama čreda vrednost okrog dveh milijard dolarjev.

Da sedaj še nepojasnjena romanska skrivnost obdaja to zanimivo čredo. Vsako leto proti koncu septembra, ko so z vzroje na Pribilovih otokih končali, pričenja odstotkov svetovnih potreb po

pristnih tujenjskih kraljih.

Obalni Indijanci, ki bivajo na otoku Queen Charlotte in na zahodni obali Kanade, pripravljajo z veliko naglico svoje lovskie potrebe.

Smeri njihovega potovanja in morabitnih počivališč vse do sedaj še niso odkrili. V marcu se pojavi načela v ameriških vodah in vzdol prihajo obvestila letal: »Pozor! Pribilova čreda je na poti proti severu.«

Tri milijone tako imenovanih tujenje je na potovanju! To je silovit prizor narave. Nekaj podobnega nudi samo še romanski losov po rekah navzgor in smrtni korači po enega mladiča. Sedem do osemletnega samec združuje krog sebe štirideset do sto samec varem. Sam je težak okrog pet stotov. Borbe ljubomnosti so tudi pri teh živilih izredno ostre in krvave.

Vsako leto pobijejo po nalogu vlade Združenih držav domačini na Pribilovih otokih sto do sto petdeset tisoč medvedjih tujenje.

Pribilovske otoke so že zdavnaj pozabili, saj predstavlja že sama čreda vrednost okrog dveh milijard dolarjev.

Da sedaj še nepojasnjena romanska skrivnost obdaja to zanimivo čredo. Vsako leto proti koncu septembra, ko so z vzroje na Pribilovih otokih končali, pričenja odstotkov svetovnih potreb po

pristnih tujenjskih kraljih.

Obalni Indijanci, ki bivajo na otoku Queen Charlotte in na zahodni obali Kanade, pripravljajo z veliko naglico svoje lovskie potrebe.

Smeri njihovega potovanja in morabitnih počivališč vse do sedaj še niso odkrili. V marcu se pojavi načela v ameriških vodah in vzdol prihajo obvestila letal: »Pozor! Pribilova čreda je na poti proti severu.«

Tri milijone tako imenovanih tujenje je na potovanju! To je silovit prizor narave. Nekaj podobnega nudi samo še romanski losov po rekah navzgor in smrtni korači po enega mladiča. Sedem do osemletnega samec združuje krog sebe štirideset do sto samec varem. Sam je težak okrog pet stotov. Borbe ljubomnosti so tudi pri teh živilih izredno ostre in krvave.

Vsako leto pobijejo po nalogu vlade Združenih držav domačini na Pribilovih otokih sto do sto petdeset tisoč medvedjih tujenje.

Pribilovske otoke so že zdavnaj pozabili, saj predstavlja že sama čreda vrednost okrog dveh milijard dolarjev.

Da sedaj še nepojasnjena romanska skrivnost obdaja to zanimivo čredo. Vsako leto proti koncu septembra, ko so z vzroje na Pribilovih otokih končali, pričenja odstotkov svetovnih potreb po

pristnih tujenjskih kraljih.

Obalni Indijanci, ki bivajo na otoku Queen Charlotte in na zahodni obali Kanade, pripravljajo z veliko naglico svoje lovskie potrebe.

Smeri njihovega potovanja in morabitnih počivališč vse do sedaj še niso odkrili. V marcu se pojavi načela v ameriških vodah in vzdol prihajo obvestila letal: »Pozor! Pribilova čreda je na poti proti severu.«

Tri milijone tako imenovanih tujenje je na potovanju! To je silovit prizor narave. Nekaj podobnega nudi samo še romanski losov po rekah navzgor in smrtni korači po enega mladiča. Sedem do osemletnega samec združuje krog sebe štirideset do sto samec varem. Sam je težak okrog pet stotov. Borbe ljubomnosti so tudi pri teh živilih izredno ostre in krvave.

Vsako leto pobijejo po nalogu vlade Združenih držav domačini na Pribilovih otokih sto do sto petdeset tisoč medvedjih tujenje.

Pribilovske otoke so že zdavnaj pozabili, saj predstavlja že sama čreda vrednost okrog dveh milijard dolarjev.

Da sedaj še nepojasnjena romanska skrivnost obdaja to zanimivo čredo. Vsako leto proti koncu septembra, ko so z vzroje na Pribilovih otokih končali, pričenja odstotkov svetovnih potreb po

pristnih tujenjskih kraljih.

Obalni Indijanci, ki bivajo na otoku Queen Charlotte in na zahodni obali Kanade, pripravljajo z veliko naglico svoje lovskie potrebe.

Smeri njihovega potovanja in morabitnih počivališč vse do sedaj še niso odkrili. V marcu se pojavi načela v ameriških vodah in vzdol prihajo obvestila letal: »Pozor! Pribilova čreda je na poti proti severu.«

Tri milijone tako imenovanih tujenje je na potovanju! To je silovit prizor narave. Nekaj podobnega nudi samo še romanski losov po rekah navzgor in smrtni korači po enega mladiča. Sedem do osemletnega samec združuje krog sebe štirideset do sto samec varem. Sam je težak okrog pet stotov. Borbe ljubomnosti so tudi pri teh živilih izredno ostre in krvave.

Vsako leto pobijejo po nalogu vlade Združenih držav domačini na Pribilovih otokih sto do sto petdeset tisoč medvedjih tujenje.

Pribilovske otoke so že zdavnaj pozabili, saj predstavlja že sama čreda vrednost okrog dveh milijard dolarjev.

Da sedaj še nepojasnjena romanska skrivnost obdaja to zanimivo čredo. Vsako leto proti koncu septembra, ko so z vzroje na Pribilovih otokih končali, pričenja odstotkov svetovnih potreb po

pristnih tujenjskih kraljih.

Obalni Indijanci, ki bivajo na otoku Queen Charlotte in na zahodni obali Kanade, pripravljajo z veliko naglico svoje lovskie potrebe.

Smeri njihovega potovanja in morabitnih počivališč vse do sedaj še niso odkrili. V marcu se pojavi načela v ameriških vodah in vzdol prihajo obvestila letal: »Pozor! Pribilova čreda je na poti proti severu.«

Tri milijone tako imenovanih tujenje je na potovanju! To je silovit prizor narave. Nekaj podobnega nudi samo še romanski losov po rekah navzgor in smrtni korači po enega mladiča. Sedem do osemletnega samec združuje krog sebe štirideset do sto samec varem. Sam je težak okrog pet stotov. Borbe ljubomnosti so tudi pri teh živilih izredno ostre in krvave.

Vsako leto pobijejo po nalogu vlade Združenih držav domačini na Pribilovih otokih sto do sto petdeset tisoč medvedjih tujenje.

Pribilovske otoke so že zdavnaj pozabili, saj predstavlja že sama čreda vrednost okrog dveh milijard dolarjev.

Da sedaj še nepojasnjena romanska skrivnost obdaja to zanimivo čredo. Vsako leto proti koncu septembra, ko so z vzroje na Pribilovih otokih končali, pričenja odstotkov svetovnih potreb po

pristnih tujenjskih kraljih.

Obalni Indijanci, ki bivajo na otoku Queen Charlotte in na zahodni obali Kanade, pripravljajo z veliko naglico svoje lovskie potrebe.

Smeri njihovega potovanja in morabitnih počivališč vse do sedaj še niso odkrili. V marcu se pojavi načela v ameriških vodah in vzdol prihajo obvestila letal: »Pozor! Pribilova čreda je na poti proti severu.«

Tri milijone tako imenovanih tujenje je na potovanju! To je silovit prizor narave. Nekaj podobnega nudi samo še romanski losov po rekah navzgor in smrtni korači po enega mladiča. Sedem do osemletnega samec združuje krog sebe štirideset do sto samec varem. Sam je težak okrog pet stotov. Borbe ljubomnosti so tudi pri teh živilih izredno ostre in krvave.

Vsako leto pobijejo po nalogu vlade Združenih držav domačini na Prib

